

3. Круглова Е. Некоторые проблемы интерпретации вокальной музыки эпохи барокко / Елена Круглова // Старинная музыка. – № 4. – 2003. – С. 45–52.
4. Лю Бінцян. Веризм та його аналогії в музичному мистецтві Європи і Китаю. Автореферат дис. на здоб. наук. ступеня канд. мистецтвознавства, спеціальність : 17.00.03 / Лю Бінцян. – Одеса, 2006. – 16 с.
5. Ма Вей. Концепція форми в музиці Китаю і Європи: аспекти композиції та виконавства: Автореферат дис. на здоб. наук. ступеня канд. мистецтвознавства, спеціальність : 17.00.03 / Ма Вей. – Одеса, 2004. – 17 с.
6. Русаков Е. Еще раз о bel canto / Евгений Русаков // Музыкальная жизнь. – 2006. – №№ 1. 2. – С. 1–5.
7. Соловцова Л. Джузеппе Верди / Людмила Соловцова. – М. : Музыка, 1986. – 397 с.
8. Стахевич А. Искусство bel canto в итальянской опере XVII–XVIII веков / Александр Стахевич. – Харьков, 2000. – 305 с.
9. У Голін. Китайська виконавська інтонація в європейській вокальній музиці XIX–XX століть. Автореферат канд. дис. 17.00.03 / У Голін. – Одеса, 2006. – 16 с.
10. Хе Тьенг Хой. Партия высокого баса в опере В. Моцарта «Безумный день или Женитьба Фигаро». Магистерская работа. – Одесса, 2005. – 45 с.

УДК 78.07

С. В. ВИШНЕВСЬКА

**КОРИФЕЇ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ПРИКАРПАТТЯ
(ДО 40-РІЧЧЯ ЧОЛОВІЧОГО ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ «ЛЕГІНЬ»)**

У статті досліджено історію та мистецьку діяльність чоловічого вокального квартету «Легінь». Розглянуто та проаналізовано основні принципи його вокально-ансамблевого виконавства.

Ключові слова: вокальне мистецтво, вокальний ансамбль, репертуар, концертне виконавство.

С. В. ВИШНЕВСКАЯ

**КОРИФЕИ ВОКАЛЬНОГО ИСКУССТВА ПРИКАРПАТТЯ
(К 40-ЛЕТИЮ МУЖСКОГО ВОКАЛЬНОГО АНСАМБЛЯ «ЛЕГИНЬ»)**

В статье исследована история и художественная деятельность мужского вокального квартета «Легинь». Рассмотрены и проанализированы главные принципы его вокально-ансамблевого исполнительства.

Ключевые слова: вокальное искусство, вокальный ансамбль, репертуар, концертное исполнение.

S. V. VYSHNEVSKA

**MAESTROS OF VOCAL ART OF PRYKARPATTYA
(TO THE 40-TH ANNIVERSARY OF MEN'S CHOIR «LEHIN»)**

The article is devoted to the double anniversary of men's choir «Lehin» (the 40th anniversary of the artistic work of the group and 70th anniversary of all its members).

The creative team of male vocal ensemble «Lehin», which works more than forty years in the same composition, combining artistic elite Carpathians – Peter Cholovskiy, Michael Slywotzky, Orestes Shulyar, George Serhanyuk – who does not stay indifferent to the fate and future of the people

concerned with the problem of spirituality. They are not only talented singers, but at the same bright scientists and talented teachers who generously share their knowledge and skills with students. Analyzing the basic principles of vocal and ensemble performance male vocal quartet «Lehin» it should be noted that:

– the emergence of audio, video, computers, there are changes in trend ensembles, vocal art to theatrical and entertainment. Vocals, plastics, choreography, word, are combined with drama and shall light decorations and various technical effects. The rapid increase in various trends, styles and modern vocal performance requires analyzing, organizing and summarizing the main effects of these processes, the creation of a professional approach to them. Thus, the formation of strategic direction and vocal ensemble schools must be developed in the future vocal performers' skills;

– vocal and stage performing of «Lehin» are based on the classic skills of forming of the natural ensemble (ensembles and chords formed during combination of tessitura voices in the same situation). It should be noted that performers' professional skills in the use of ensemble chords do not need artificial ensemble that arise in the case when combined voices that are different in tessitura conditions. Alignment of awkward in relation of tessitura chords is complicated by the fact that nuance is the same for all the voices and binding;

– the relevant aspect of the article is to study the history and art of the male vocal quartet «Lehin» which pursuing an active concert touring and promoting Ukrainian vocal art not only in Ukraine but also abroad, played a major role in the preservation and dissemination of national vocal-ensemble culture. Today this group is known by only a few publications in the press («Soviet Ukraine», «Carpathian truth», «Culture and Life», etc.), so this work is the first in which there is an attempt to comprehensively highlight such issues.

Key words : vocal , vocal ensemble repertoire, performing in concert.

Вокально-ансамблева музика – одна з найдавніших галузей української культури. Чимало її зразків увійшло до золотого фонду вітчизняних духовних надбань, а ряд композицій здобули міжнародне визнання. Крім того, часто вокальні ансамблі певного регіону постають як специфічна підсистема, що поєднує місцеві особливості з загальнонаціональними устремліннями. У складному і суперечливому процесі відродження й розбудови української культури важливу роль відіграють місцеві регіональні традиції. В цьому зв'язку актуалізується потреба дослідження української культури в регіональному розвитку, оскільки культура окремого регіону – складова загальноукраїнської, більш того, ґрунт, на якому зростає і формується розмаїття вітчизняної культури загалом. Отже, актуальність пропонованого дослідження зумовлена необхідністю поглибленого вивчення та об'єктивної оцінки культурно-мистецької діяльності чоловічого вокального квартету «Легінь», творчість якого має безпосередній вплив на розвиток регіонального культурного розвитку та загальноукраїнського вокального мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

До питань теоретичних розробок і практичних рекомендацій формування вокально-ансамблевих навичок у своїх наукових працях зверталися Д. Аспелунд [2], М. Гарсія [5], О. Бандрівська [3], В. Антонюк [1], Н. Гребенюк [7], Л. Дмитрієв [8], Г. Стасько [12], Р. Юссон [15], Ю. Юцевич [16]; також до уваги взято роботи з дослідження феномена ансамблевого виконавства (С. Чернікова [14], К. Чеченя [13], Л. Мандзюк [10]). Статті біографічного плану присвячені творчій діяльності колективу «Легінь» та його учасникам знаходимо в розвідках В. Грабовського [6], С. Пушика [4], В. Качкана [9], В. Дутчак [4], Н. Толошняк [4].

Проте основну джерелознавчу базу складає особистий домашній архів керівника колективу, заслуженого працівника культури України, доцента кафедри народних інструментів і музичного фольклору Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника Петра Михайловича Чоловського [11].

Мета статті – дослідити культурно-мистецьку, громадську та просвітницьку діяльність вокального чоловічого квартету «Легінь» у пропаганді вокального мистецтва на Прикарпатті, а також на теренах України та за її межами.

Творчий колектив чоловічого вокального квартету «Легінь» багато десятиліть дарує своїм шанувальникам прекрасне виконання вокальних творів, що базується на принципах

володіння академічною манерою співу (навичок правильного звукоутворення, рівного звуковедення, вокального дихання тощо). В ансамблі використане класичне поєднання голосів: I тенор, II тенор, баритон та бас. Проте особливої уваги заслуговує характеристика особистих вокальних голосів цих непересічних митців.

I тенор (від лат. *tenere* – тримати, спрямовувати) – Михайло Сливоцький – володар ліричного тенора (іт. *tenore di grazia*), якому властиві м'якість тембру, здібність до передачі мелодій співучого характеру і легка рухливість. Діапазон голосу виконавця дозволив використовувати в репертуарі колективу такі твори, як «Негарна жінка» (молдавська народна пісня в обр. А. Покупца), де основною вокальною трудностю саме для I тенора є проведення мелодії практично всього твору у верхній теситурній лінії ($d^1 - g^1$) з багаторазовим повторенням оспівування $f^1 - g^1$; «Янка» (білоруська народна пісня в обр. М. Соколовського), партитура якої починається з половинної ноти яскравого міцного g^1 ; «Вже вечір вечоріє» (А. Кос-Анатольського) з проведенням вокалізу в теситурному режимі $dis^1 - g^1$; «Місячна соната» (Л. Бетховена), що використовує мелодійну лінію у рамках діапазону $c - b^1$; октавні стрибки в мелодії $f - f^1$ в творі «Летять лелеки в зорецвіт» (О. Білаша) і $g - g^1$ у російській народній пісні в обр. С. Авакумова «Ах ты, степь широкая» та ін. Робочий діапазон співака (визначений на основі аналізу 22-ох вибіркових творів з репертуару чоловічого вокального ансамблю «Легінь») $c - b^1$ – охоплює близько двох октав.

II тенор – Орест Шуляр – лірико-драматичний тенор (іт. *mezzo-carattere*) з яскравим насиченим тембром, сила якого дозволяє використовувати також твори рекомендовані для драматичних тенорів (іт. *tenore di forza*). Професійне володіння навичками співу та тембральна пластичність голосу виконавця дозволяють презентувати твори, в яких партії I та II тенора частково проводять основну мелодійну лінію в унісон: «Янка» (білоруська народна пісня в обр. М. Соколовського), «Казав мені батько» (українська народна пісня в обр. С. Козака) та терцію (так звану «вокальну втору»): «Узник» (російська народна пісня в обр. Я Дубравіна), «Вечірня пісня» (С. Танєєва), «Урочиста пісня» (М. Магомасва). Робочий діапазон в межах $c - g^1$, що цілком характерно для тенорів цієї класифікації, проте багате природне тембральне забарвлення голосу виконавця дозволяє повноцінно використовувати його для колоритного та приємного визвучення «середини акорду» в ансамблевих партитурах.

Баритон (іт. *baritono*, від грец. *βαρυς* – важкий, низький (про звук) і *φωνος* – тон: чоловічий вокальний голос, діапазон якого займає середній проміжок між тенором та басом) – Юрій Серганюк – володар чудового лірико-драматичного баритону, який з-поміж інших (ліричного, що за характером звучання наближується до драматичного тенора, та драматичного, який є сильнішим, але менш рухливим і у нижньому регістрі дещо наближений до баса) голосів є типовим і найбільш яскраво вираженим вокальним голосом з переліку класифікації баритонів, якому притаманні світлий яскравий тембр та сильний голос (власне, співак що володіє таким голосом, однаково легко може виконувати партії написані для ліричного баритона (драматичного тенора), так і для драматичного баритона). Саме ця специфіка використана для виконання твору «Слушай» (російська революційна пісня на слова І. Гольц-Міллера), в якому присутній ряд моментів унісонного звучання ансамблевих партій баритона, тенора та баса. В репертуарі колективу є ряд творів, у яких роль соліста відведено саме партії баритона: «Ах ты, степь широкая» (російська народна пісня в обр. С. Авакумова), «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (А. Кос-Анатольського). Робочий діапазон виконавця: $A - es^1$.

Бас (іт. *basso* (низький) – низький чоловічий вокальний голос – Петро Чоловський – «основа» колективу (організатор та керівник) в прямому та переносному (основний тон акордів партитури) значеннях. Класифікація басів передбачає поділ на: бас центральний (один з двох типів оперного баса), для якого характерна могутня нижня частина діапазону, проте у верхній частині голос звучить, як правило, з деякою напругою; бас кантанте (високий), другий тип сценічного баса, що порівняно з тембральними фарбами центрального баса має більш легкий низ, але яскравий, металевий верх; бас профундо (октавіст), найнижчий за звучанням, частіше зустрічається у церковних та світських хорах, на оперній сцені використовується рідко. Петро Михайлович володар рідкісного за соковитим і м'яким тембром голосу з робочим діапазоном: $F - d^1$.

Таким чином, вибірковий аналіз вокальних творів, які виконує чоловічий вокальний квартет «Легінь», дозволяє стверджувати, що загальний діапазон співаків охоплює: F - b¹, тобто дві з половиною октави, що дозволяє вільно використовувати в ансамблевому виконанні акорди як вузького, так і мішаного та широкого розміщення.

Репертуарна палітра колективу вміщує твори з супроводом і твори для виконання а сарелла. Ансамбль виконує твори гомофонно-гармонічного складу: «Як ніч мя покрие» (українська народна пісня в обр. В. Матюка), «Узник» (російська народна пісня в обр. Я. Дубравіна), «Летять лелеки в зорецвіт» (муз. О. Білаша, сл. М. Ткача) та ін.; твори з елементами підголоскової поліфонії: «Поема» (муз. З. Фібіха, сл. Б. Стельмаха), «Ах ты, степь широкая» (російська народна пісня в обр. С. Абакумова), «Казав мені батько» (українська народна пісня в обр. Є. Козака) та ін.; та твори поліфонічної фактури: «Були в кума бджоли» (українська народна пісня в обр. Є. Козака), «Місячна соната» (муз. Л. Бетховена, сл. Л. Забашти). Стосовно останніх, слід відзначити, що ансамбль у поліфонічних творах являє собою нашарування ансамблевих мелодійних проведень, де основна тема завжди виокремлюється, водночас усі інші голоси приглушуються до потрібного нюансу. Виконання творів поліфонічного складу вимагає від співаків володіння виконавською майстерністю й потребує чималого досвіду співу в ансамблі.

За період багатолітньої плідної співпраці до репертуарного списку колективу увійшло багато чудових творів українських композиторів, серед яких: «Краю мій» (муз. А. Кос-Анатольського, сл. А. Ярошенка), «Гуцулка Ксеня» (муз. Я. Барнича), «Явір і яворина» (муз. О. Білаша, сл. Д. Павличка), «Моя Україна» (муз. І. Поклада, сл. М. Ткача), «Летять лелеки в зорецвіт» (муз. О. Білаша, сл. М. Ткача), «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (муз. А. Кос-Анатольського, сл. І. Франка) та ін.; російських композиторів: «Вечірня пісня» (муз. С. Танєєва, сл. А. Хомякова), «Дороги» (муз. А. Новікова, сл. Л. Ошаніна), «Березы» (муз. М. Фрадкіна, сл. Я. Дубравіна) та ін.; західноєвропейських митців: «Поема» (муз. З. Фібіха, сл. Б. Стельмаха), «Місячна соната» (муз. Л. Бетховена, сл. Л. Забашти), «Серенада» (муз. Г. Маршнера), «Колискова» (муз. В. Моцарта) та багато інших. Окрасою репертуару колективу є велика кількість народних пісень, серед яких незмінним успіхом у шанувальників таланту «Легіня» користуються: «Ой у гаю при Дунаю» (українська народна пісня в обр. М. Білана), «Казав мені батько» (українська народна пісня в обр. Є. Козака), «Ой співаночки мої» (українська народна пісня в обр. С. Людкевича), «Вже вечір вечоріє» (українська народна пісня в обр. В. Пащенко), «Ой у полі три криниченьки» (українська народна пісня в обр. М. Гринишина), «Негарна жінка» (молдавська народна пісня в обр. А. Покупца), «Янка» (білоруська народна пісня в обр. М. Соколовського), «Суліко» (грузинська народна пісня в обр. А. Мергелідзе), «Ах ты, степь широкая» (російська народна пісня в обр. С. Абакумова), «Степь да степь кругом» (російська народна пісня в обр. Я. Дубравіна), «Вечерний звон» (російська народна пісня в обр. Я. Дубравіна) та багато інших.

Цікавою особливістю учасників чоловічого вокального ансамблю «Легінь» є те, що всі вони однолітки (1944 р.н.), яких об'єднала любов до пісні, а доля звела у стінах Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаника. 1974 рік став знаменним в історії колективу, адже саме цього року вже сформований і усталений виконавцями вокальний квартет бере назву «Легінь». Молоді талановиті легіні розпочали багатолітню творчу діяльність. У цьому ж році відбулося декілька концертів. Перший з них присвячений 100-річчю з дня народження Марка Черемшини, на якому колектив виконав твір на слова М. Лермонтова в музичній обробці А. Новікова «Выхожу один я на дорогу». Чітка дикція, виразне фразування, вдало підібрані тембри – все це складає успіх ансамблю, який впевнено поповнює лави своїх шанувальників новими поціновувачами вокального мистецтва.

Неодноразово квартет «Легінь» виступає на лекціях Міського університету музичної культури.

22 травня 1975 року відбувся творчий звіт лауреата Всесоюзного телевізійного фестивалю народної творчості Михайла Сливоцького, чоловічого вокального квартету «Легінь» та інструментального квартету «Усмішка».

Пам'ятними виявилися також поїздки квартету «Легінь» до Москви на запрошення Центрального телебачення, де колектив бере участь у перших програмах, в яких «наживо», з

прямою трансляцією, виконувались вокальні твори. Ведучими були С. Волнова та А. Судець.

Серед розмаїття концертних виступів важливу роль займали профорієнтаційні програми, які проводилися у різних освітніх закладах. Зокрема, у Калуському культосвітньому училищі, Коломийському музично-педагогічному училищі, Терехівському культосвітньому училищі, Чортківському музично-педагогічному училищі.

Професійною майстерністю колективу мали змогу захоплюватися палкі шанувальники вокального мистецтва не лише на теренах України, а й за її межами, де вони популяризують свої хіти. У 1975 році чоловічий вокальний квартет побував у Румунії. Багато цікавого учасники ансамблю довідалися про цю країну, менталітет наших емігрантів, спілкуючись з людьми, які щертв наповнювали концертні зали.

У травні 1976 року проводилися Дні Декади української літератури та мистецтва у Білорусії. В одну з чотирьох груп, запрошених на святкування, входили: «Легінь», народна артистка УРСР М. Стеф'юк, поети Б. Олійник, В. Корш, Н. Гілевич, композитори О. Білаш, В. Тилик, артистка кіно Н. Суржина, Т. Яблонська. Чоловічий вокальний квартет з сольними концертними програмами виступив у Мінську, Червені, Вітебську, Лепелі, Бресті.

Протягом 1979 року проходили концертні програми до Дня радянської літератури на Прикарпатті, 109-річчя з дня народження В. І. Леніна, для учасників республіканського семінару лекторів-міжнародників та учасників п'ятої міжреспубліканської наукової студентської конференції. У своїх виступах квартет «Легінь» представив пісні «Тишина», українську народну пісню «Ой, у гаю при Дунаю», російську народну пісню «Ах, ти, степь широкая», «Узник» на сл. С. Пушкіна та ін. В пресі з'явилися відгуки про виступи колективу: «...Вони серед тих, хто діє, а не вичікує. Вони страждали в пошуках творчості, тому ніколи не були з тими, що завдавали страждань рідній культурі. Свято берегли народний образ, яскраво відтворювали його в пісні, тому міцна і активна їхня мистецька сила» [11].

24 травня 1980 року в актовому залі Івано-Франківського державного педагогічного інституту ім. В. Стефаніка до 110-річчя з дня народження В. І. Леніна та 40-річчя заснування інституту відбувся творчий звіт викладачів та студентів музично-педагогічного факультету. Молодечий запал та майстерність виконання продемонстрували вокальний квартет «Легінь», інструментальний ансамбль «Усмішка», унісон скрипалів, керівник – доцент Крих Ю. Д., хор студентів музично-педагогічного факультету, керівник – в. о. доцента Іжак В. О., камерний ансамбль, керівник – Терпелюк П. І., солісти М. Сливоцький, Б. Антоневич, В. Поліщук, Т. Лоскутова, В. Кващук, О. Макар.

Розширювався й удосконалювався репертуар. Серед пісень найбільшою популярністю користувалися «Гуцулка Ксеня» муз. Я. Барнича, «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Журавлі», сл. Л. Лепкого. Колектив активно гастролював не лише по Україні. Пісенна дорога привела до країн Прибалтики, Закавказзя, Таджикистану, Узбекистану, Берліна, Народної республіки Конго.

Незабутнім для ансамблю стали виступи з 27 жовтня по 1 листопада 1981 року на центральному стадіоні ім. В. І. Леніна, в універсальному спортивному залі «Дружба», де проходила велика концертна програма «Молодість, спорт, пісня...». У ній також брали участь: лауреати міжнародних та всесоюзних конкурсів Т. Гвардцителі, Н. Круликовська, О. Пірагс, Е. Юзбашан, Г. Яутакайте, М. Серишев, М. Сливоцький, Н. Костенко, Р. Гарєєв, рок-група «Пори року», вокальне тріо «Горобина», композитори О. Іванов, Е. Ханок, Г. Мовсесян, О. Мажуков, артисти кіно і театру М. Крючков, В. Етуш, Ю. Богатиков, З. Високовський, концертний оркестр «Товариш» і олімпійські чемпіони, чемпіони світу, Європи, майстри спорту.

У 1982 році в Києві відбулися творчі звіти майстрів мистецтв і самодіяльних колективів, присвячені 60-річчю утворення СРСР. Це було велике, хвилююче свято і водночас перший відповідальний концерт для Івано-Франківської області. У першому відділенні вокальну майстерність продемонстрували учасники квартету «Легінь», хор «Гуцульщина», заслужена артистка УРСР В. Ткаченко, народна артистка УРСР М. Стеф'юк.

У 1986 році вокальний квартет «Легінь» взяв участь у ювілейних концертах з нагоди 130-річчя від дня народження І. Франка в містах Івано-Франківськ та Києві. Прозвучали твори «Стежина в парку» (муз. А. Кос-Анатольського), «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (сл. І. Франка, муз. А. Кос-Анатольського), «Явір і яворина» (сл. Д. Павличка, муз. О. Білаша).

У 1987 році чоловічому квартету присвоєно звання «Народний самодіяльний».

Після того, як колектив пропрацював більше 20 років, керівник Петро Чоловський вирішив видати збірник, куди б увійшли твори, які виконує «Легінь». У 1988 році він їде до Києва у видавництво «Музична Україна», де подав до друку близько 40 пісень. Проте частину з них не допустили до друку (наприклад, вокальний твір «Гуцулка Ксеня»). Збірник повинен був обов'язково видаватися і українською, і російською мовами. Поет Ярослав Ярош зробив переклад цієї пісні на російську мову. Праця П. М. Чоловського, пов'язана з випуском збірника, завершилася лише у 1991 році. Збірник «Співає квартет «Легінь»» вміщує 22 твори з їхнього репертуару.

За участю колективу було створено кілька музичних фільмів: «Співає квартет «Легінь», Москва, 1975 р., «Співають гори», Укртелефільм, 1984 р., «Карпатські джерела», Укртелефільм, режисер О.Бійма, 1988 р., «Верховино, світку ти наш», випущено грамплатівку «Співають гори», Всесоюзна фірма «Мелодія», 1988 р. (вінілова платівка містить 13 творів з репертуару М. Сливозького, квартету «Легінь» та інструментального ансамблю «Усмішка»).

20 квітня 1994 року для франківчан та гостей міста відбувся творчий звіт кафедри музикознавства. Перед глядачами виступили чоловічий вокальний квартет «Легінь», струнний квартет (керівник Герета О. П.), ансамбль бандуристів (керівник Дутчак В. Г.), ансамбль народної музики (керівник Никорак Л.), диксиленд (керівник Шевченко О.), інструментальний ансамбль «Усмішка».

У своїй творчій діяльності учасники колективу завжди підтримували дружні зв'язки з багатьма професійними митцями, композиторами, поетами, режисерами і виконавцями (О. Білашем, В. Костенком, В. Якуб'яком, В. Їжаком, Б. Шиптуром, Б. Янівським, С. Пушиком, О. Біймою, М. Стеф'юк, М. Скочелясом, В. Стріховичем та ін).

11 листопада 2006 року у залі у Івано-Франківського обласного театру ім. І. Франка відбувся концерт, присвячений 40-річчю музично-педагогічного факультету, на якому квартет «Легінь» виконав українську народну пісню в обробці В. Матюка «Як ніч мя покриє» та «Явір і яворина» (сл. Д. Павличка, муз. О. Білаша).

Квартет «Легінь» – лауреат двох телетурнірів «Сонячні кларнети». Пісні у виконанні квартету, записані на Всесоюзній фірмі «Мелодія» разом з солістом М. Сливозьким та інструментальним квартетом «Усмішка», звучать на телестудіях Львова, Чернівців, Москви, у фондах держтелерадіо Києва, Івано-Франківська. У 2009 році вийшов CD диск «Квартет «Легінь»», куди увійшли двадцять вокальних творів українською мовою.

Жодна важлива подія регіонального значення не обходилася без виступу народного чоловічого квартету «Легінь». Колектив нагороджений Почесними грамотами Міністерства культури БРСР та України, Міністерством освіти, ЦК ВЛКСМ та ЦК ЛКСМ України за естетичне виховання підростаючого покоління та багато ін.

На жаль, колектив сьогодні не виступає через хворобу Михайла Юрійовича Сливозького.

Отже, творчий колектив чоловічого вокального ансамблю «Легінь», який понад сорок років працює в незмінному складі, поєднав мистецьку еліту Прикарпаття – Петра Чоловського, Михайла Сливозького, Ореста Шуляра, Юрія Серганюка – яких не залишає байдужою доля і майбутнє свого народу, яких глибоко хвилюють проблеми духовності нації. Вони не лише талановиті співаки, а разом з тим яскраві науковці і педагоги, які щедро діляться своїми знаннями та вміннями зі студентською молоддю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія / Валентина Геніївна Антонюк. – [2-ге вид.]. – К. : Українська ідея, 2001. – 144 с.
2. Аспелунд Д. Развитие певца и его голоса / Дмитрий Аспелунд ; [под ред. М.Львова.] – Москва–Ленинград : Музгиз, 1952 – 190 с.

3. Бандрівська О. Науково-методичні праці, статті, рецензії / Одарка Бандрівська // Наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка. – Львів, 2002. – Вип. 6. – 147 с.
4. «Без пісень нема життя...» (До 40-річчя заснування музичного факультету Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника) / Музично-красознавчий альманах ; [упорядники: Дутчак В. Г., Карась Г. В., Ортинська М. З., Чоловський П. М.]. – Івано-Франківськ : Гостинець, 2006. – 140 с.
5. Гарсиа М. Школа пения / Мануэль Гарсиа. – М. : Музгиз, 1957. – 389с.
6. Грабовський В. «Легінь» / В. Грабовський // Українська музична енциклопедія ; [ред. Г. Скрипник (гол.) та ін.] – Київ : ІМФЕ НАНУ, 2011. – Т. 3. – 628 с.
7. Гребенюк Н. Вокально-виконавська творчість : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Наталія Євгенівна Гребенюк. – К., 2000. – 39 с.
8. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики : учебное пособие / Леонид Борисович Дмитриев. – М. : Музыка, 1968. – 676 с.
9. Качкан В. Постаті : Студії. Есеї. Сильвети. Рефлексії : у 2-х томах. Т. 2 / Володимир Качкан. – Івано-Франківськ : місто НВ, 2012. – С. 676–681.
10. Мандзюк Л.С. Ансамблево-виконавська творчість бандуриста: мистецтвознавчий та психолого-педагогічний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Любов Сергіївна Мандзюк. – Харків, 2007. – 18 с.
11. Приватний архів П. М. Чоловського.
12. Стасько Г. Є. Творче і раціональне в системно-методичному забезпеченні професійної підготовки вокалістів / Г. Є. Стасько // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. VI. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 46–58.
13. Чеченя К. Традиції ансамблевої гри в Україні / К. Чеченя // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : науковий журнал. 4'2006. – Київ : Міленіум, 2006. – С. 69–74.
14. Чернікова С. В. Генеза естрадного вокально-ансамблевого виконавства та шляхи його професіоналізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Світлана Валентинівна Чернікова. – Харків, 2008. – 18 с.
15. Юссон Р. Певческий голос: Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса / Рауль Юссон ; [пер. с фр. Н.А.Вербовой.] – М. : Музыка, 1974. – 262с.
16. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу : навчально-методичний посібник / Юрій Євгенович Юцевич. – К., 1998. – 98 с.

УДК 784.1 (477)

Л. О. НЕМЦОВА

УКРАЇНСЬКА ХОРОВА ПІСНЯ В ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ ІВАНА ФРАНКА

У статті представлено український хоровий спів в художній інтерпретації письменника – в уривках його прози. Звернено увагу на притаманне образне мислення І. Франка: національна органічність цих співочих виявів (спонтанних або традиційних) виступає у різноманітних життєвих ситуаціях, історичних і соціокультурних обставинах.

Ключові слова: спів, пісня, хор, церковні співи, весільні пісні, обрядові пісні.